

LB-2001-878

INSTANS:	Borgarting lagmannsrett - Kjennelse.
DATO:	2000-07-10
DOKNR/PUBLISERT:	LB-2001-878
STIKKORD:	Sivilprosess, avvising, rettslig interesse. Tvistemålsloven § 54.
SAMMENDRAG:	Lagmannsretten stadfestet etter kjæremål byrettens kjennelse om å avvise søksmål på grunn av manglende rettslig interesse, jf. tvistemålsloven § 54. Uttalelser om meningsytringer med sterk kritikk fra ledende organ i forening fremsatt overfor ledende tillitsvalgt, kan gjøres til gjenstand for søksmål.
SAKSGANG:	Oslo byrett Nr 00-3429 A/51 - Borgarting lagmannsrett LB-2001-878 K04.
PARTER:	Kjærende part: Arne Tumyr (Prosessfullmektig: Advokat Per Danielsen v/ advokat Geir S. Winters). Kjæremotpart: Human-Etisk Forbund (Prosessfullmektig: Advokat Harald Stabell).
FORFATTER:	Lagdommer Sissel Rydman Langseth. Lagdommer Kjersti Graver. Lagdommer Thore Rønning.

Saken gjelder spørsmål om å avvise søksmål på grunn av manglende rettslig interesse.

Arne Tumyr reiste ved stevning datert 7. april 2000 til Oslo byrett søksmål mot Human-Etisk Forbund (Forbundet) med slik *påstand*:

1. Sentralstyrets mistillitserklæring av 22. august 1999 er ugyldig.
2. Human-Etisk Forbund dømmes til å betale Arne Tumyr erstatning fastsatt etter rettens skjønn.
3. Human-Etisk Forbund dømmes til betale sakens omkostninger.

Human-Etisk Forbund krevde i tilsvaret prinsipalt at søksmålet ble avvist, subsidiært at Forbundet ble frifunnet.

Oslo byrett avsa 29. desember 2000 kjennelse og beslutning med slik *slutning*:

1. Saksøkers påstand i punkt 1 avvises.
2. For øvrig fremmes søksmålet.

Sakens bakgrunn fremgår av byrettens kjennelse og beslutning samt lagmannsrettens bemerkninger nedenfor.

Arne Tumyr påkjærte kjennelsen ved rettidig kjæremål datert 29. januar 2001 til lagmannsretten. Forbundet innga rettidig tilsvaret. Saksforberedende dommer har ved brev til Arne Tumyr datert 19. april 2001 gitt ham anledning til å overveie en omformulering av påstanden i søksmålet slik at den bedre reflekterte hans argumentasjon og påstand, jf. tvistemålsloven § 87 jf. § 97. Tumyr meddelte i prosesskriv datert 2. mai 2001 at påstanden ble fastholdt.

Arne Tumyr har i det vesentlige gjort gjeldende:

Byrettens dom bygger på uriktig rettsanvendelse og bevisbedømmelse. Tumyr pretenderer at han reelt er ekskludert av Forbundet selv om han ikke formelt sett er ekskludert. Tumyr har i realiteten på grunn av sentralstyrets erklæring/vedtak blitt fratatt sine medlemsfordeler. Han vil derfor ha kjent ugyldig mistillitserklæring/vedtak slik det er beskrevet i påstanden. Denne mistillitserklæring har en virkning for Tumyr som tilsier at han har en rettslig interesse i å få prøvet den, jf. Woxholths « Foreningsrett » side 437.

Retten skal ved avgjørelsen av om saken skal fremmes legge til grunn kjærende parts pretensjoner ved saksanlegget, og det er på denne bakgrunn klart at han har tilstrekkelig rettslig interesse slik at saken skal fremmes.

Forbundet er så fast organisert og har en slik posisjon i samfunnet at medlemskapet i denne organisasjonen må anses som et rettsforhold. Tumyr har som følge av sentralstyrets vedtak blitt fratatt medlemsfordeler av vesentlig velferdsmessig og økonomisk betydning.

Kjærende part bestrider byrettens utsagn om at vedtaket er en meningsytring uten selvstendig rettsstiftende evne. Forbundets medlemmer har oppfattet erklæringen som et bindende vedtak, og dette har vært bestemmende for at kjærende part - etter ca 30 års medlemskap - er fratatt et tillitsverv og i realiteten fratatt sine medlemsrettigheter som kursleder, foredragsholder, gravferdstaler osv.

Byretten har tatt feil når det er lagt vekt på at kjærende part har trukket seg frivillig. Han ble presset til dette, og det er i strid med vesentlige rettssikkerhetshensyn at han ikke skal få prøvet grunnlaget for at han ble presset ut av sitt verv.

Sentralstyreerklæringen bygger på mangelfull saksbehandling, usaklig forskjellsbehandling og uriktig faktum. Kjærende part har ikke fått tatt til motmæle før erklæringen ble offentliggjort. Avisinnlegget var skrevet av kjærende part som medlem av Kristiansand Frp og ikke som tillitsvalgt i Forbundet. Kjæremotparten har dessuten ikke reagert på kontroversielle utspill fra andre tillitsvalgte.

Byretten legger ikke vekt på realitetene i saken, jf. den betydning lokallaget har gitt sentralstyrets erklæring i forhold til kjærende parts rettigheter som medlem.

Kjærende part har etter 30 års medlemskap og virke i Forbundet et særlig behov for å få kjent ugyldig mistillitserklæringen, slik at han kan få frem at grunnlaget for å frata ham medlemsrettigheter er uholdbart.

Det ble lagt ned slik *påstand*:

1. Søksmålet fremmes i sin helhet.
2. Human-Etisk Forbund tilpliktet å betale Arne Tumyr sakens omkostninger innen 14 dager etter kjennelsens forkynnelse, med tillegg av morarente fra forfall til betaling skjer.

Human-Etisk Forbund har i det vesentlige gjort gjeldende:

Kjæremotparten bestrider ikke at Forbundet har en så fast definert struktur og medlemsmasse at et eventuelt eksklusjonsvedtak vil kunne prøves for domstolene. Dette er heller ikke påberopt som avvisningsgrunnlag.

Kjæremotparten er enig med byretten i at det ikke er medlemskapet i Forbundet som berøres av uttalelsen, men vervet som fylkesleder. Kjærende parts anførsel om at han er fratatt medlemsfordeler er uriktig.

Kjæremotparten bestrider videre at lokalavdelingen har ansett sentralstyrets uttalelse som et forpliktende vedtak. Uttalelsen uttrykker kun stor forståelse for den mistillit som har vært fremsatt av medlemmer og lokale tillitsvalgte mot kjærende part.

Det er ikke riktig at kjærende part er blitt tvunget til å trekke seg. Han trakk seg frivillig.

Kjærende parts anførsler om mangelfull saksbehandling og forskjellsbehandling avvises.

Det er lagt ned slik *påstand*:

1. Byrettens kjennelse stadfestes.
2. Arne Tumyr betaler sakens omkostninger.

Lagmannsretten finner at kjæremålet ikke kan føre frem og skal bemerke:

Lagmannsretten legger til grunn at kjærende part i august måned 1999 sendte et leserrinnlegg til

avisen Fedrelandsvennen som omhandlet norsk innvandringspolitikk. Innlegget ble tatt inn i avisen 6. august 1999. Innlegget utløste sterke reaksjoner fra flere av Forbundets medlemmer hvorefter sentralstyret 22. august 1999 sendte ut en pressemelding med følgende innhold:

Sentralstyret i Human-Etisk Forbund har på sitt møte i helgen vedtatt å uttrykke forståelse for de medlemmene i Vest-Agder fylke som ønsker at Arne Tumyr skal trekke seg fra sitt verv som fylkesleder i Human-Etisk Forbund. - - -

Bakgrunnen for saken er et leserinnlegg fra Arne Tumyr som stod på trykk i Fædrelandsvennen 6. august 1999, der han uttrykker sin støtte til det syn som Øystein Hedstrøm og Vidar Kleppe har på innvandring i Norge. (se nedenfor)

Mandag 23. august vil saken bli behandlet på fylkesstyremøte i Vest-Agder. Der vil det bli foreslått at styret oppfordrer Arne Tumyr til å trekke seg fra sitt verv som fylkesleder. Dersom et slikt forslag får flertall og Tumyr ikke trekker seg, vil det trolig bli innkalt til et ekstraordinært årsmøte i Vest-Agder fylkeslag senere. Et slikt årsmøte kan velge ny fylkesleder.

Her er vedtaket som ble fattet av sentralstyret i Human-Etisk Forbund nå i helgen:

Sentralstyret i Human-Etisk Forbund, HEF, har stor forståelse for den mistillitt som har vært framsatt av medlemmer og lokale tillitsvalgte mot fylkesleder Arne Tumyr i Vest-Agder.

Sentralstyret er av den oppfatning at Arne Tumyr har blandet rollene som partipolitiker for FrP og tillitsvalgt i HEF.

Politikeren Tumyr sine uttalelser om innvandringspolitikk er sterkt i strid med humanistiske verdier som forbundet bygger all sin virksomhet på. Uttalelsene hans er i strid med vedtak fattet på landsmøte i HEF.

Sentralstyret ber Arne Tumyr om å ta konsekvensene av at han ikke lenger har tilstrekkelig tillit som fylkesleder, landstyremedlem og talsperson for forbundet.

Twistemålsloven § 54 fastsetter som vilkår for å reise søksmål at saksøkeren har en rettslig interesse i at det blir fastsatt ved dom at et rettsforhold eller en rettighet er til eller ikke. Spørsmålet må vurderes med utgangspunkt i saksøkerens påstand. Arne Tumyr har lagt ned påstand med krav om dom for at « Sentralstyrets mistillitserklæring av 22. august 1999 er ugyldig. »

Lagmannsretten finner at det ikke kan reises søksmål med krav om dom for denne påstand. Sentralstyrets vedtak representerer ikke noen myndighetsutøvelse, men en meningsytring som ikke kan prøves gjennom søksmål, jf. Schei: Twistemålsloven, bind I side 264 vedrørende tilsvarende spørsmål om meningsytringer m.v. fra forvaltningen.

Lagmannsretten viser til at sentralstyrets vedtak representerer en sterk mistillitserklæring mot Arne Tumyr som fylkesleder, landsstyremedlem og talsmann for forbundet. Vedtaket utløste imidlertid i seg selv ikke bortfall av medlemsfordeler, og det skapte heller ikke noe nytt rettsgrunnlag for sanksjoner mot Tumyr. At styret i Kristiansand Lokallag med grunnlag i uttalelsene i sentralstyrevedtaket ikke så muligheten av å benytte ham som kursleder, har her ingen betydning. Dom som fastsetter at sentralstyrets vedtak er ugyldig, vil således ikke ha noen rettslig interesse for Tumyr.

Lagmannsretten tilføyer at Tumyr ved Oslo byretts beslutning om å fremme erstatningssøksmålet, vil få realitetsbehandlet sin påstand om at Forbundet som følge av sin handlemåte er erstatningsansvarlig for hans økonomiske tap.

Kjæremålet har etter dette ikke ført frem. Tumyr må dekke Forbundets saksomkostninger for lagmannsretten, jf. tvistemålsloven § 180 første ledd. Det foreligger ikke særlige omstendigheter som tilsier unntak fra erstatningsplikten. Kjæremotparten har fremlagt omkostningsoppgave på kr 14.050. Lagmannsretten legger oppgaven til grunn ved omkostningsavgjørelsen, jf. tvistemålsloven § 176.

Lagmannsretten finner, som byretten, at saksomkostningsspørsmålet for byretten skal utsettes til den kjennelse eller dom som avslutter saken, jf. Schei Twistemålsloven, bind I side 597.

Kjennelsen er enstemmig.

Slutning:

- 1. Oslo byretts kjennelse i pkt. 1 stadfestes.*
- 2. Human-Etisk Forbund tilkjennes saksomkostninger for lagmannsretten med 14.050 - fjortentusenogfemti - kroner. Oppfyllelsesfristen er 2 - to - uker etter forkynnelse av denne kjennelse.*
- 3. Saksomkostninger for byretten utsettes til den kjennelse eller dom som avslutter saken.*

Sist oppdatert 17. februar 2009